

Alt vi deler

Oppgavehefte i personvern for barneskole

Ombudet for
barn og unge
Akershus, Buskerud og Østfold

Alt vi deler

1.-7. trinn

FNs barnekonvensjon er en avtale mellom alle land i verden om hvilke rettigheter barn skal ha. Den sier at du, som er barn, skal ha rett til et privatliv og et personvern. Det betyr at du har rett til å ha deler av livet ditt for deg selv. For eksempel å bestemme at det er leker du liker å leke, spille eller tegne, som ikke du vil at andre skal vite om. Eller at du har noen sykdommer som du vil skal være hemmelig.

Når du blir født, bestemmer foreldrene dine over deg og over alle opplysningene/informasjonen om deg. Men etter hvert som du blir eldre, skal du bestemme mer og mer selv – også om hva du ønsker at foreldrene dine skal vite om.

I dag handler klassens time om personvern og delingskultur – altså hvordan vi tar vare på oss selv og hverandre når vi bruker telefoner, spill, sosiale medier og andre digitale tjenester.

Hvordan kan dere som klasse øve på å forstå hva personvern er?

Og hvordan kan dere stille spørsmål som gjør at dere styrker deres eget personvern på skolen?

Formål: Eleven skal kunne reflektere over eget personvern i hverdagen, forstå hva personopplysninger er og hvordan personvernet påvirkes av egne og andres valg og delingspraksis.

Gjennom øktene skal eleven få innsikt i:

- Hva personvern er og betyr for dere i hverdagen
- Hvorfor det er viktig å kunne noe om personvern
- Hva gjør man når noen bryter personvernet
- Hvorfor det er viktig å ha kontroll på hva som deles om dere
- Hvordan dere kan sette grenser – og respektere andres

Opplegg 1: Privatliv

Anbefalt 1.-7.trinn

Fremgangsmåte:

1. Del elevene inn i små grupper
2. Drøft spørsmålene:
 - Hva er privatliv for deg?
 - Er det noe du ikke ønsker at andre skal vite om?
 - Er det forskjell på hvem som vet private ting om deg? For eksempel:
 - Foreldrene dine?
 - Bestevennen din?
 - De som er eldre enn deg på skolen?
 - Noen du ikke kjenner?

Opplegg 2: Personvern og deling

Anbefalt for 4.–7. trinn

Denne oppgaven passer godt for elever som er litt eldre og bruker mer digitale tjenester på egen hånd.

Aktivitet:

Samtaler i grupper:

- Er det noen ganger dere har mer behov for å få være i fred? Hvilke situasjoner kan det være?
- Er det situasjoner det er viktigere med personvern, og opplysninger som er ekstra viktig at ikke blir delt?
- Har alle rett til å ha det samme personvernet? Også politikere og kjendiser?
- Er du helt privat når du bruker internett, apper eller spill?

Se filmen:

Beskytt dine private opplysninger på nett

Link: <https://www.nrk.no/skole/?mediald=23753&page=search&q=nettvett>

Drøft deretter:

- Hva tenker dere om telefon og nettbrett kan samle inn opplysninger om dere for å selge dette videre?
- Hvordan kan dere beskytte dere selv mot dette?

Opplegg 3: Bilder og deling

Felles samtale i klassen

- Pleier dere å bli tatt bilde av?
- Hvordan synes dere det er å bli tatt bilde av?
- Pleier dere å bli spurt før noen tar bilde av dere?
- Er det viktig å spørre hvis man tar bilde av noen?
- Skal man spørre før man viser bildet til andre, eller legger det ut på internett/ SoMe?
- Hvorfor er det viktig å spørre først?

Opplegg 4: Personvern og delingskultur gjennom quiz

4.-7.trinn

Denne oppgaven passer godt for elever som er litt eldre og bruker mer digitale tjenester på egen hånd.

Personvern handler om retten til et privatliv og retten til å bestemme over egne personopplysninger. Personopplysninger er alle opplysninger som kan knyttes til deg, på en eller annen måte, som for eksempel navn, bilder, fødselsnummer, adresse, eller hva du gjør på nettet. Du har rett til å bestemme hva du vil dele om deg selv, med hvem.

Varighet: 15 minutter

Kilde: [tenk.no](https://tenk.faktisk.no)

Video: <https://tenk.faktisk.no/quiz/hva-kan-du-om-personvern>

Fremgangsmåte:

1. Del elever i par/grupper
2. Vis quizen på storskjerm i klasserommet
3. Gå inn på lenken til quizen over.

Refleksjon før quiz:

4. Var dere klar over at det finnes egne lover om retten til privatliv?
5. Hvorfor tror dere at slike lover finnes?

Gjennomføring:

6. Gå rolig gjennom de syv spørsmålene. Bruke tid på hver oppgave.
7. Gå igjennom spørsmålene i felleskap. Bytt på hvilken gruppe som får svare høyt.
8. Still spørsmål til elevene underveis:
 - Var dere klar over dette?
 - Var det noen av svarene som overrasket?

Prosjektets arbeidsgruppe:

Lill Therese Sørvik, Personvernombud for Akershus fylkeskommune

Lovise Omoijuanfo Ribe, Personvernombud for Buskerud fylkeskommune

Line Mostad Samuelsen, Personvernombud for Østfold fylkeskommune

Henrikke Bugdø-Aarseth, Ombudet for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold

Hilde Arntsen, Ombudet for barn og unge i Akershus, Buskerud og Østfold